

LUX

3 FILMI
24 KEELT
28 RIIKI

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(SILMI AVADES)**

Leyla Bouzid
Prantsusmaa, Tuneesia, Belgia,
Araabia Ühendemiraadid

ye10
ars

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

Silmi avades

REŽISSÖÖR: LEYLA BOUZID

Tunis, 2010. aasta suvi. 18-aastane Farah lõpetab vaid paar kuud enne revolutsiooni algust keskkooli ning tema perekond kujutab teda juba ette arstina. Tema aga mitte.

Tüdruk laulab rokkbändis, mille liikmetel on kindlad poliitilised vaated. Farah puhkeb õitsele, naudib elu, armub ja avastab ööelu, kuid tema ema Hayet, kes tunneb Tuneesiat ja selle ühiskonna piiranguid, on mures.

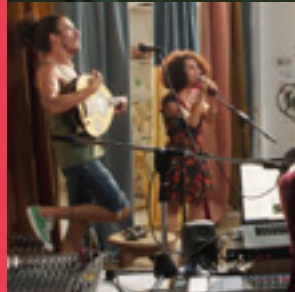
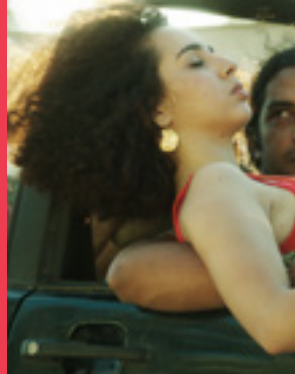
Kui tüdruku kontrollimatu vabadosiha ja elujanu äratav väikese bändiga pealinna kohvikutes esinedes tähelepanu, kerkivad taevasse tormipilved. Hayet saab varsti teada tütre sobimatust käitumisest meestele mõeldud kohtades ning püüab talle mõistust pähe panna, kuid asjata. Farah on mässumeelne, ent osalt ka toona Tuneesias valitsenud autoritaarse režiimi ohtudest teadmatutes. Ta on otsustanud iga hinna eest kuulutada oma sõbra ja bändijuhi Borhène'i vaateid, kehastades kogu noorema põlvkonna lootusi.

OLUKORRA ANALÜÜS

Leyla Bouzidi filmis kajastatud sündmused toimuvad tähenduslikult vaid paar kuud enne Tuneesia revolutsiooni, millest sai alguse kogu araabia kevad ehk mitut riiki haaranud iseseisvumisliikumine, mida kannustas muu hulgas rahulolematuus seniste autoritaarsete režiimidega, suur ühiskondlik ebavõrdsus, tõsine majanduskriis ja noorte töötuse kõrge määr. Tuneesias võimendas nendest põhjustest tingitud ängistust ja trotsi veel see, et 42% elanikkonnast moodustasid alla 25-aastased noored, kelle haridustase oli üsna hea ja maailmavaade ilmalik. Kui mitmes araabia kevade revolutsioonilainesse sattunud riigis haarasid kindlalt võimu islamistid (ja selle tagajärjed on meile teada), siis Tuneesias õnnestus saavutada tõeline demokraatia. Vaatamata esialgsele valimisedule kõrvaldati islamistid lõpuks võimult ning 2014. aasta jaanuaris võeti riigis vastu uus põhiseadus.

Leyla Bouzid tegeleb viis aastat tagasi toimunud Tuneesia revolutsiooni algusajaga ning toob peamiste tegelaskujude abil välja sündmuste ajendiks olnud asjaolud ja tegurid, milleks olid üsna heal järjel, haritud ja vabadust ihalevad linnanoored (Farah ja tema sõbrad), repressiivne režiim ja politseiirrigile omane nuhkimine (Borhène'i ja Farah' vahistamine), korrumpeerunud ametnikud (kui Farah kaob, annab Hayet ühele politseinikule raha, et too alustaks kohe otsinguid), ühiskonnas juurdunud traditsioonid ja meestekeskset väärtushinnangut (meeste pilgud, eriti siis, kui Hayet kohtub tütre kadumise õhtul kohvikus Borhène'iga) ...

Araabia kevade sündmuste järel aset leidnud terrorirünnakute kontekstis filmitud „À peine j'ouvre les yeux“ näitab ka ilma seda otseselt kajastamata, millised ootamatud tagajärjed olid revolutsioonil, mis tegi lõpuks tee vabaks Tuneesia 2010. aasta ühiskonnas kaua aega kõrvale tõrjutud konservatiivsele islamismile. Samuti kajastab Leyla Bouzidi film lisaks terve põlvkonna lootustele sõnatult ka praegust illusioonide purunemist ja hirmu. Selles mõttes õhutab film, mida võib pidada peeneks poliitilise teadlikkuse suurendamise püüdeks ning teatavaks intellektuaalse mobilisatsiooni vormiks, mõtlema tähtsate küsimuste üle, nagu demokraatliku ühiskonna alus- talaks olevate vabaduste ja väärtuste kaitses.

FILMI PEATEGELASED FARAH JA HAYET: EMA JA TÛTAR

Peale selle, et ema ja tÛtre suhet on kajastatud äärmiselt liigutaval viisil, naitab Leyla Bouzidi film nende kahe naise isiksuse kaudu, kuidas uhe pÕlvkonna frustratsioon kandub teisele ule, ning eriti seda, kui raske on politseiiriigis elades tahta mis tahes muutusi. Nagu Farah, on ka Hayet varem mÕssumeelne olnud, kuid erinevalt oma tÛtrest teab ta, et Ben Ali Tuneesia sarnases riigis tuleb kehtivale korrale vastu hakkamise eest maksta rÕnka hinda. Temast on saanud kaasaegne, ent ka vÕga resigneerunud naine, ning tema lugu annab tunnistust sellest, kui suurde tupikusse viib repressiivses kontekstis mis tahes vastutegevus. Farah kehastab filmis nooruse elujõudu ja vabaduspÕuet, aga juba on tunda, et tema saatus kujuneb samasuguseks kui tema emal.

Kunstilisest kÕljest tulevad režiimi poolt uhihiskonnale peale surutud repressiivsest õhkkonnast tingitud naistevahelised pinged eriliselt esile ulemiotsionaalsetes pausides. Selline intensiivsete ja dramaatiliste hetkede rÕhutamine tÕstab esile, kui vÕga lÕhestavad Hayatit armastus oma tÛtre vastu, mure tema kaitsmise pÕrast ning soov oma noorpõlveideaalidele truuks jÕada.

INTERVJUU LEYLA BOUZIDIGA (KATKENDID PRESSIMATERJALIST)

Teie pÕhiteema on hirm politseiiriigi ees, ent Tuneesiat ahvardab ka terrorioht. Samas on filmist tÕielikult puudu usuline mÕõde.

Tegemist on pulbitsevate noortega, kes on aktiivsed ja tahavad teha muusikat, anda kontserte, elada kunsti kaudu ... Religioon ei ole nende elus kesksel kohal. Ma tahtsin filmida just sellist energilist ja loomingulist noorust. Noored vÕitlevad igal pÕeval oma eksistentsi eest ning sellest rÕagitakse harva. Meedias saavad sõna uksnes aÕrmusluse ja vÕgivalla pooldajad. Minu meelest on tÕhtis õelda, et on ka teistsuguseid noori, keda innustab elu. Farah naitabki seda – ning asjaolu, et need noored vaikivad sÛsteemi terrori tÕttu. Terrorism ei ole ainus terrori vorm. Farah tahab elada ka individina ning teha oma hÕale kuuldavaks.

Tuneeslaste, kollektiivse eksistentsi ja rahva mÕõtmest rÕagitakse palju. Aga kuhu jÕab uksikisik? Mis hinda tuleb Tuneesias maksta uksikisiku vabaduste kasutamise eest? Kas Teil on tulnud selle eest kannatada?

Filmi pÕhikuisimuseks on see, kuidas end Tuneesias perekonnast, uhihiskonnast ja sÛsteemist lahti murda. See nõuab energiat, tekitab vastasseise ja vÕib tuua kaasa vÕgivaldal. Loo keskmes on elujanuline Farah, kes elab tÕiel rinnal, kÕiki trotsides ja kÕigile vastu hakates, ning teda karistatakse selle eest. Ta hÕvitatakse.

Ma arvan, et Tuneesias kannatavad kÕik, olgu nad siis kunstnikud vÕi mitte. Seda tuleb uhel vÕi teisel ajahetkel ette kÕigil eraelus, perekondlikus plaanis, uhihiskonnas, koolis. Tuneesia uhihiskonnas tuleb kas kohanduda vÕi pista rinda arvutute takistustega.

Film ei ole autobiograafiline, kuid mÕned sellised olukorrad olen ma ise lÕabi elanud, naiteks avastanud, et lÕhedane sõber minu kinoklubist on tegelikult politsei informaatõr. Tema eesmÕrk oli meie jÕrel nuhkida ja meie sekka imbuda. See ehmatas mind vÕga. Sel hetkel ma mÕistsin, mil mÕõdal meid on uumber piiratud. Mitte midagi ega kedagi ei saa usaldada.

Filmis näeb Tunise põhjakihti ja ööelu, baare, ronge ja meeste-keskset ruumi, kuid naise pilgu läbi ... Edasi näidatakse aga kolkaid, eelkõige kaevanduspiirkonda, mille tolmuilved aktiivse linnaeluga äärmiselt vastanduvad.

Nende kohtade vahel on terav lõhe, mis on minu meelest vaja ületada, ja mul oli selleks võimalus.

Kõige keerulisem oli filmida seda stseeni, kus Hayet läks baari. Statistid olid halva kuulsusega baari tõelised kliendid. Alati, kui me võtet kordasime, pidi näitleja uuesti baari astuma, ning see oli kogu aeg tõeline katsumus. Mehed, kes olid küll nõustunud filmis osalema, takseerisid teda pingsalt, peaaegu nilbelt, kuigi seda ei olnud neilt palutud. Kõik võttegrupi kuulunud naised tundsid nende pilkude raskust.

Minu jaoks oli oluline korraldada võtted Tuneesias ja selle tegelikus olustikus, filmida päris inimesi, kes elavad ja töötavad seal. Ma tahtsin reaalsusele truuks jääda. Linnalähirong, baarid, bussijaam ... Need on kõik tõsielukaadrid.

Ma viisin filmi sündmused elust pulbitsevatesse ja kihavatesse linnarunkadesse ning fosfaadikaevandustesse (need olid Ben Ali ajal vastu-panuliikumise keskpunkt). Sealsetel töölistel oli täita oma roll.

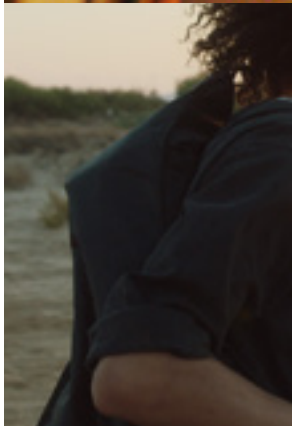
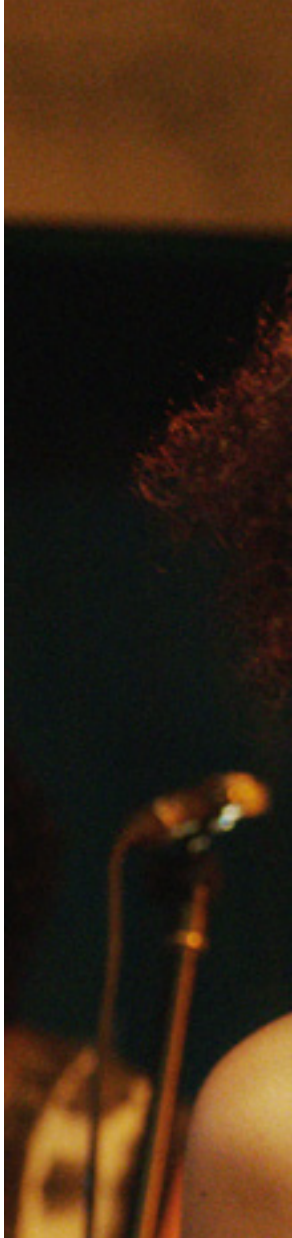
See stseen toob filmis pöörde, võimaldab loost veidi kaugeneda ja tagasi tõmbuda, et näidata rohkem ka maad. Nii tuletatakse meelde, et laulude sõnade taust on sügav ning eri ühiskonnakihtide südamesoppidesse kogunenud äng suur. Ühtlasi on see austusavaldus töölistele, kes on tänaseni võimudega konfliktis ning kelle vastupanust saigi alguse kogu riigi haaranud ülestõus. See hakkas pihta juba 2008. aastal, tükk aega enne Bouazizi skandaalset tegu.

Ka filmis kõlav muusika kehastab vastuhakku. Selle autoriks on Iraagist pärit Khyam Allami.

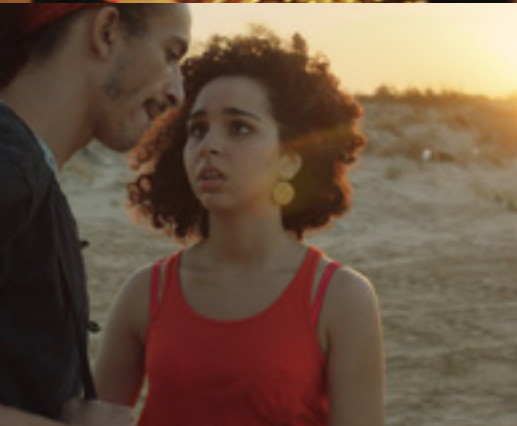
Muusika ja tants on eneseväljendusviisidena Tuneesia rahvakultuuris alati tähtsal kohal olnud. Traditsiooniline muusika *mezwed*, tants, pulmapeod ... Kõik see on inimeste jaoks intensiivne enese väljaelamise viis. Tänapäeval on Tuneesia mõnedes vaestes piirkondades pead tõstnud ka räppmuusika. Mõnede inimeste jaoks on see tõeline tugi ja vastuhakuviis ning see puudutab paljusid. Riigil on mässumeelsete räpparite ees ilmselgelt hirm, sest nende vastu võideldakse ja neid vahistatakse lauludes väljendatud sõnumi eest.

Muusika on selle filmi jaoks äärmiselt oluline. Vaja oli leida näitlejanna, kes laulaks, moodustada bänd, kirjutada muusika ja sõnad ... Vahepeal tundus mulle, et see on võimatu. Ma kohtusin arvutute muusikutega, kuid meil ei olnud neist kellegagi klappi.

Ühel päeval sattusin ma aga Pariisis juhuslikult kontserdile ning avastasin bändi, kelle muusika haaras mind täiesti endasse. See oli Alif Ensemble. Rühm koosnes viiest eri araabia riigist pärit muusikust, kelle sekka kuulus ka Khyam. Ta kirjutas laulud just Baya häälele ning harjutas neid enne võtete algust nädalate kaupa. Nii sai neist tervik. Muusika liitis kõik üheks.

MÕTLEMISAINET

Milline on kunsti koht ja roll ühiskonnas?

les grignoux

10 AASTAT EUROOPA FILME EUROOPLASTELE

Euroopa Parlamendil on rööm tutvustada kolme filmi, mis kandideerivad 2016. aasta filmiauhinnale LUX. Need on:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX („Silmi avades“),

Leyla Bouzid

Prantsusmaa, Tuneesia, Belgia, Araabia Ühendemiraadid

MA VIE DE COURGETTE („Minu elu Tsukiinina“)

Claude Barras

Šveits, Prantsusmaa

TONI ERDMANN

Maren Ade

Saksamaa, Austria, Rumeenia

Neid mitmetahulisi linatseoseid, mis on valminud andekate noorte Euroopa režissööride pühendunud ja loova töö tulemusena, saab näha viiendatel LUXi filmipäevadel.

FILMIAUHIND LUX

Kultuuril on meie ühiskonna struktuuris väga oluline osa.

Seda arvesse võttes asutas Euroopa Parlament 2007. aastal filmiauhinna LUX, mille eesmärk on edendada Euroopa filmide levikut Euroopas ja ärgitada üleeuroopalist mõttevahetust ühiskonna jaoks olulistel teemadel.

Filmiauhind LUX on unikaalne algatus. Euroopa koostööfilme näidatakse enamasti vaid nende päritoluriikides. Mujal, ka teistes ELi liikmesriikides, neid õieti ei levitata. Filmiauhind LUX annab aga kolmele Euroopa filmile haruldase levivõimaluse, kuna need filmid varustatakse subtiitritega ELi 24 ametlikus keeles.

Filmiauhinna LUX võitja valivad Euroopa Parlamendi liikmed ja see tehakse teatavaks 23. novembril 2016.

LUXI FILMIPÄEVAD

Filmiauhinnast LUX kasvasid välja LUXi filmipäevad. Alates 2012. aastast saab filmiauhinnale LUX kandideerivat kolme filmi LUXi filmipäevade raames näha senisest arvukam üleeuroopaline publik.

LUXi filmipäevade näol on tegemist meelde jääva piireületava kultuurisündmusega. 2016. aasta oktoobrist detsembrini on kõigil võimalik ühineda Euroopa filmisõpradega ja vaadata filme „Silmi avades“, „Minu elu Tsukiinina“ ja „Toni Erdmann“ kõigis ELi ametlikes keeltes. Äрге unustage meie veebisaidil luxprize.eu või meie Facebooki lehel oma lemmikfilmi poolt hääletamast!

PUBLIKUPREEMIA

Filmiauhinna LUX publikupreemia saaja valivad filmivaatajad. Äрге unustage hääletamast filmide „Silmi avades“, „Minu elu Tsukiinina“ ja „Toni Erdmann“ poolt! Euroopa Parlament saadab ühe hääletaja 2017. aasta juulis toimuvale Karlovy Vary rahvusvahelisele filmifestivalile, kus tal on au teha teatavaks publikupreemia pälvinud film.

VAATA,
ARUTLE
JA HÄÄLETA

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽISSÖÖR: Leyla Bouzid

STSENAARIUM: Leyla Bouzid,
Marie-Sophie Chambon

OSADES: Baya Medhaffer, Ghalia Benali,
Montassar Ayari, Lassaad Jamoussi,
Aymen Omrani

OPERAATOR: Sébastien Goepfert

MUUSIKA: Khyam Allami

PRODUTSENDID: Sandra da Fonseca,
Imed Marzouk

TOOTJAD: Blue Monday Productions,
Propaganda Production

KAASTOOTJA: Hélicotronic

AASTA: 2015

KESTUS: 102'

ŽANR: mängufilm

RIIK: Prantsusmaa, Tuneesia, Belgia,
Araabia Ühendemiraadid

ORIGINAALKEEL: araabia

LEVITAJA: Menufilmid

